

Az Újszövetséget Jézus halála után görög nyelven írták az apostolok és evangélisták. A görög szövegben, a Mt 6, 24 versében nem éppen az áll, hogy „ne aggodalmaskodjatok”. Ott egy olyan görög szó olvasható, melynek pontos jelentése: *ne aggodalmaskodjatok szerfelett, túlságosan*. Eszerint Jézus nem arra int, hogy egyáltalán ne aggodalmaskodjunk soha semmiért, hanem arra, hogy ne szerfelett, ne túlságosan.

Jézus tanításainak egyik bölcséleti alapelve a középút. Soha ne járjatok az életút egyik vagy másik szélén, lehetőleg középen járjatok. Őrizkedjétek a szélsőségektől!

— Nem helyes mindent csak a császárnak adni, de úgy sem helyes, ha mindent csak Istennek adunk. Járjatok a józan középúton: „Adjátok meg azért ami a esászáré, a császárnak, és ami az Istené, az Istennek.”

— Nem helyes kizárólag csak az anyagi gondokkal törődni, de az sem helyes, amikor teljesen elhanyagoljuk anyagi gondjainkat és csak a lelkiekkel foglalkozunk. Anyag és lélek között, a középúton kell járni.

— Nem helyes kizárólag csak önmagunknak élni, de az sem helyes, ha kizárólag a közösségi élettel törődünk és nem fordítunk gondot egyéni életünkre. Egyéni és közösségi életvitelünk között meg kell teremteni a helyes összhangot, meg kell találnunk a középutat.

— Nem helyes gondjaink miatt éjjel-nappal búslakodni, de a másik szélsőség sem helyes: az amikor gondjaink, dolgaink felett felelőtlen könnyelműséggel térünk napirendre, nem törődünk azokkal. A könnyelmű gondtalanság és az önemésztő, önmarcangoló aggodalmaskodás szélsőségei között járjunk a középúton.

Vajon Jézus így élt, életének példája ezt tükrözi? Amikor Jeruzsálemben bevontult, dicsősége csúcspontján volt: virágosó, pálmaágak, hozsánnázás, uralkodóknak kijáró dicsőség. Minden oka meg lett volna arra, hogy gondtalanul, könnyelműen vegyen mindent. Ő azonban nem ezt teszi. Akkor éjjel kimegy az Olajfák hegyére, imádkozik s Jeruzsálem szomorú jövőjén elmélkedik. És fordítva, amikor összeesküdt ellene a hatalom, ácsolták már a keresztfát, az árulás díja ki volt fizetve, s biztos volt a halál, minden oka meg lett volna sírni, tépelődni, kétségbeesni. Nem ezt tette. A jó Isten akaratába való belenyugás töltötte be lelkét. „Atyám! ha lehetséges, múltjék el tőlem e pohár; mindazáltal ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint te”. Jézus is aggodalmaskodott, de nem szerfelett. Ő is örvendezett, de nem könnyelmű, gondtalan örömmel. A tépelődés és gondtalanság között a középúton haladt. Jézus életművészete abban állott, hogy minden örömhöz vegyített egy szemernyi bánatot, és minden bánathoz vegyített egy kis örömet. Így a bánat soha nem volt egészen kilátástalan aggodalmaskodásra okot adó ború, és az öröm nem vált soha a gondtalanság forrásává. A középút, a helyes arány, annyi mint lelki egyensúly!

A televízió készüléken van két csavar. Az egyik a fényt, a másik a sötétséget adagolja. Ha csak az egyiket csavarom el: vakító fényű, éles lesz a kép. Ha csak a másikat, akkor sötét. Fény és árnyék helyes kombinációja a kép. Hogy tiszta képet kapjunk, arányosan kell adagolnunk a fényt s az árnyékot. Ez a szabályozó készüléke a léleknek is megvan. Adagolhatunk vele kellő mértékben fényt és árnyékot is. Hitünk az a lelki csavar, amely helyes arányban adagolja, keveri a fényt és árnyékot, az örömet és bánatot, az aggodalmaskodást és a gondtalanságot. Jézus tanításai nem elméleti kitalálások, hanem az életből fakadnak s az élet-

hez térnek vissza. Az élet kettős arculata állott előtte mindig: a valós és az eszményi arculat. Két kérdést szegezett szembe az élet tényeivel: milyen? és milyennek kellene lennie? Amikor az elsőre választott, az élet valós arculatát festette meg; amikor a másodikra, akkor az élet eszményi képét állítja elének. Valóság és eszményiség, Jézus evangéliumának a két pólusa. Ő mindig a valóságból indul ki, s a napfényes eszményiség felé tart. Vegyük a textusban olvasható tanítást: mi a valóság és mi az eszményiség benne?

A valóság az, hogy az emberek aggodalmaskodnak. És mi az eszményiség benne? Más szóval: milyennek kellene lennie az embernek? Olyannak, hogy ne aggodalmaskodjék szerfelett. Az aggodalmaskodó ember önző. Mindig csak magával van elfoglalva. Gondolatának, érzésvilágának, törekvéseinek egyetlen tárgya önmaga. Nem hajlandó kilépni önmagából, nem hajlandó tudomásul venni, hogy van más világ is, mint az ő világa. Pedig ha észrevenné ezt, akkor azt is megláthatná, hogy milyen szépen nyílnak a lilomok, hogy nem halnak éhen a madarak. Ahhoz, hogy megszabaduljunk az aggodalmaskodástól, ki kell lépnünk önmagunkból, zárt, kicsiny világunkból, és meg kell látnunk a gondviselés tényeit.

Jézus megfigyelte, hogy az emberek rendszerint anyagi javak hiányáért aggodalmaskodnak. Mit együnk? Mivel ruházkodjunk? Honnan szerezzünk pénzt? Pedig az élet több, mint az eledel, a test, a ruha! Az aggódik szerfelett, aki csak a kenyeret látja. Ha a lelkiekért is tudunk élni, ez ellensúlyozza az anyagiakért való túlzott aggodalmaskodásunkat. Jókai Mór írja: „Ha az emberek úgy tudnának búsulni a mindennapi jóságért, a mindennapi becsületért, a mindennapi igazságért és a mindennapi üdvösségért, mint ahogyan a mindennapi kenyérért és ruháért búsulnak, biztos, hogy a világ sokkal előbb volna!”

A túlzott aggodalmaskodás végeredményben az Istentől való elszakadás eredménye és jele. Ahhoz, hogy megszabaduljunk az aggodalmaskodástól, bízunk kell jobban Istenben és önmagunkban, erősítenünk kell gondviselő Atyánkhoz és embertársainkhoz való tartozásunk tudatát. Ezt jelenti Jézus útmutató biztatása: „Ne aggodalmaskodjatok... hanem keressétek először Istennek országát, és az ő igazságát: és ezek mind megadatnak néktek“. Ámen.

KIS JENŐ

HIT AZ ÉLET SZOLGÁLATÁBAN

Róm 1, 17

Isten legnemesebb teremtménye a földön az ember, mert megáldotta őt hittel, értelemmel, szabadakarattal, lelkiismerettel és szeretettel, hogy ezeknek birtokában mint Istennek gyermeke és munkatársa „igaz ember“ éljen békességben, boldogan a földön.

Amikor a hit és az értelem viszonyára gondolunk, tévedés nélkül állapíthatjuk meg, hogy e két lelki tehetség el nem választható egymástól. A hit gyümölcse: a bizalom, „mely minket gyermeki viszonyba helyez az Atyával és életközösséget teremt az Isten és az ember között.“ Az értelem áldása a tudás, az ismeret, mely tapasztaláson alapszik. Valamit tudok, ismerek, mert látom, hallom, tappablem, érzékelem. Tudom, hogy mi most itt egy unitárius templomban vagyunk, mert lá-